

ЛИСТИ МИХАЙЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО ДО ВАСИЛЯ ВИТВИЦЬКОГО

Після так званого „визволення“ Галичини у вересні 1939 року советськими військами чимало імен видатних діячів української культури на довгі десятиліття було приречено на забуття. До таких забутих імен належить ім'я відомого композитора і диригента, педагога і музикознавця, критика і громадського діяча, січового стрільця Михайла Гайворонського (1892—1949).

Творча спадщина композитора багата й різнобічна. Ширші відомості про неї подані у працях Василя Витвицького¹, Ярослава Михальчишина², у статті Роксоляни Мисько-Пасічник³.

Зауважимо, що найбільшої популярності набули стрілецькі пісні, слова яких і музику до них створив Михайло Гайворонський. Хто не знає його широко популярної маршової, сповненої туги і тривоги пісні:

Іхав козак на війноньку,
Процав свою дівчиноньку:
„Процай, миленька, чорнобривенька,
Я йду в чужу сторононьку“.

Даючи характеристику творчості М. Гайворонського, музичний діяч та близький друг композитора Роман Придаткевич писав: „Він умів завжди знайти і скласти музику, відповідну його замислам і розробити її у змістовну цілість під гармонізаційним та інструментальним оглядом... Ідеали музичної техніки для М. Гайворонського, який вийшов зі школи класицизму, — це чиста фактура, смак у використанні скромних гармонічних сполук і симетрія та стриманість у способі музичного виразу“⁴.

Перебуваючи з 1923 року на еміграції у Сполучених Штатах Америки, М. Гайворонський брав активну участь у музичному житті української діаспори, керував оркестрами, хором, театральним гуртком. Разом із Р. Придаткевичем організував „Українську консерваторію“, а також струнний оркестр, музичним керівником якого був до 1936 року. В тому ж році

¹ Витвицький В. Михайло Гайворонський.— Нью-Йорк, 1954.

² Михальчишин Я. З музики крізь життя.— Львів, 1992.— С. 214—217.

³ Лист Михайла Гайворонського до Миколи Грінченка від 17 квітня 1927 р. // Записки НТШ. Праці Музикознавчої комісії.— Т. 226.— С. 304—306.

⁴ Повік не зів'яне. Стрілецькі пісні Михайла Гайворонського / Упоряд. В. Подуфалій — Тернопіль, 1990.— С. 5.

він видав у Нью-Йорку три випуски стрілецьких пісень для чоловічого, мішаного та однорідного хорів. Композитор постійно підтримував творчі і дружні зв'язки зі своїми друзями і знайомими та листувався з ними.

На сьогоднішній день маловідома і недосліджена епістолярна спадщина М. Гайворонського. Виняток становить згаданий уже лист композитора до Миколи Грінченка, який зберігається у Відділі рукописних фондів Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Рильського НАН України.

Нещодавно фонди відділу рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України поповнилися сімома листами М. Гайворонського до музиколога і композитора В. Витвицького, які останній передав у дар бібліотеці через доцента Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові Юрія Ясиновського.

У пропонованих листах знаходимо відомості про тогочасне мистецьке життя у діаспорі, творчу та видавничу діяльність М. Гайворонського, а також інших діячів музичної культури.

У листі М. Гайворонського від 30.IX. 1947 р. до В. Витвицького серед іншого читаємо: „Буду Вам вдячний, коли бодай коротко подасте до часописів на еміграції про мою творчість. Покищо від початку цієї війни я був примушений робити тільки відбитки з моїх рукописів (фотостатичні), бо із укр[аїнським] текстом прямо не можна було тут що-небудь видати. — Збірник для молоді в Канаді видано. Це лише маленька частина із моїх праць. Призначений збірник для тут[ешньої] молоді, яка Україну тільки з оповідань знає“ (№ 1).

Про любов і тугу за рідною піснею мовиться в іншому листі до В. Витвицького: „Серед тутешнього зматеріалізованого, ситого та крикливого світа я без рідної пісні був би цілковито пропав. — А чим більше пізнавав етногр[афічні] матеріали нашого народу, тим сильніше вони мене опановували і заставляли їх використовувати. Назбирав досить тих матеріалів і з ними я вже не розстануся“ (№ 3).

Листування М. Гайворонського є цінним джерелом до історії української музичної культури. Воно допомагає повернути людям втрачене і забуте, сприяє творчим контактам із зарубіжжям.

Листи (1, 3, 4) писані на машинці. Всі інші (2, 5, 6, 7) — автографи. Надруковані вперше, без ніяких скорочень. Послідовність публікації — хронологічна. Текст подаємо за правописом автора.

Редакторське втручання мінімальне.

Автор статті складає щиру подяку п. Мар'яні Зубеляк і п. Марії Трезуб за допомогу в підготовці листів до опублікування.

Петро БАБ'ЯК

№ 1

30/IX. 1947 [р.]

Дорогий Пане Витвицький:

Дякую Вам за лист. Довго я ждав і вже думав, що він не прийде. Про видання поговорить із Вами мгр. Рак¹. Наколи Ви оба вирішили видати мої три композиції, то я пропоную Вам обом, у такій самій ціні, видати

щось із Ваших і других композицій. Кошти видання покрию і половину накладу прошу передати видавництву. Думаю, що СУПРОМ² може захоче піднятися видавати, і це був би початок заграничного його видавництва. — Я прошу вибирати до видання речі практично-ужиткові, бо таких потреба. — Питають за новими сольспівами і за фортепіановими композиціями.

Перший раз побачив я Ваші пісеньки у діточій пісці „Гусеня“³. Дуже мило було мені побачити Ваш здоровий консерватизм. Чи із розмислом зачитували Ви тему із пісні „Гуляв чумак“ у І. пісонці? — Бачу: кожда Вапа пісенька немов милий приятель. — Тішуся також вісткою, що Ваші хорові композиції мають гарний успіх. — Читав, що минулого року виконано Гуцульську Симфонію Сімовича⁴ у Львові. — Тепер черга на Бойківську Симфонію (бойка) Витвицького, а відтак піде Подільська (може моя) і т. д. і д. —

Радий бачити, що Ваш вибір упав на Шумилця⁵. Ой, і люблю я ту пісню! Чи запримітили Ви немов її варіант у лемківській пісні „Ой, гора, гора, горонька“ (Вдовонька)? — Про текст пісні „Питалася дівчинонька“⁷ писав І. Франко, що він розкішний. — Вигребую призабуті матеріали і опрацьовую. Цікаво, чи (кромі людке[ви]чівської побіжної замітки) було що про мої обробки Кантів. Книга (першого видання) лежала в архіві Василян⁸ 150 літ, попросив я їх, прислали і я мав радість. — Подібну втіху мав я із піснями із Бачки⁹. Вам я передав лише кілька. Пребагатий матеріал між нашими Колядками-Щедрівками, ріжних записів, використав. Найцікавіші записи є Кл. Квітки¹⁰ і одного із білоруських муз[ичних] діячів із прикордонної полоси. —

Відбіг я від Вашого милого Гусеня. Виджу, що ноти там набираю, тому запитую Вас: як дороге там нотопечаття. — Чи ще щось Ви маєте напечатане? Прошу мені передати.

Буду Вам вдячний, коли бодай коротко подасте до часописів на еміграції про мою творчість. Покищо, від початку цієї війни я був примушений робити тільки відбітки із моїх рукописів (фотостатичні), бо із укр[аїнським] текстом прямо не можна було тут щонебудь видавати. — Збірник для молоді в Канаді видано¹¹. Це лише маленька частина із моїх праць. Призначений збірник для тут[ешньої] молоді, яка Україну тільки з оповідань знає.

До Придаткевича¹² написав я, щоби Він написав Вам про амер[иканську] музику і про себе. — Є що писати! — Треба нам молодих, добрих дірегентів. — Я вже кілька літ стою „на боці“, бо ходити мені тяжко. Від наших — листів з краю нема, а переписка із емігр[ацією] все переривається. Бачу, що не всі листи доходять й тому тепер все оставляю дві копії листа у себе. — Скрипкові речі передав, як також пісні на муж[ський] хор, які прошу розділити між Плешкевичем¹³ а Божиком¹⁴. Передам їх Вам знова. — Чим би я Вам послужив? — Пакунок знова вишлю. — Про діяльність Об'єдн[ання] Укр[аїнських] Музик радий я чути. Прошу передати привіт. Про себе прошу написати.

Кінчу, поздоровляючи Вас щиро.

Михайло Гайворонський

№ 2

8/XII.1947 [р.]

Дорогий Пане Витвицький:

Дякую Вам щиро за лист. Писав я Вам ранче, що оплачу Вам видання аркуша композицій (Ваших і ще когось). — Про це Ви мені не відповіли. — Чую, що збираєте матеріяли до альбому сольоспівів (і із нім[ецьким] перекладом.) — Добре. — Англ[ійський], може, дасться дістати і осібною карткою вложити до альбому. — А хоральні? — На видання хочу післати Вам три пакунки. — На яку адресу? Радий чути, що репр. хор буде в руках Нестора¹⁵. —

Може би щось із новіших комп[озицій] він взяв до репертуару? (Не тільки нар[одні] пісні). Може і білоруські пісні? Жду — може Ви і Лис[ь]ко¹⁶ щось передасте нам сюди зі своїх композицій. — З приємністю читаю Савицького¹⁷. — „Савицьких“ в Америці є кількох. Може хто із його свояків знайшовбися. — Треба питати. — А чи Ви дістали яку вістку від проф. Чубатого¹⁸ (із Нью-Йорку)? —

Матеріяли (про мене) поволі зберу, перепису і бодай частину дам Вам. — Тепер і у нас і у Вас сто важніших справ. —

Історію америк[анської] музики пішлю Вам на днях (вона по-англійськи. — Чи зможете добре зрозуміти?) — Буду питати за коротким оглядом (аж до найновіших часів). —

О! шкода, що Ви або Рак не вислав мені вирізок з Вашою статею. — Дякую Вам за труд.

Мені через телефон прочитали із редакції, а передрукували нецілу. — Післав я трохи нот „Сурмі“¹⁹.

Бачу, що щось і чомусь „скрутили“ із спровадженням хору Брика — і вони, після вістки, мають приїхати до Канади (?).

Про себе, прошу Вас, напишіть* — Савицького щиро здоровлю. — Є попит на форт[епіянні] укр[аїнські] композиції.

Щиро відданий Вам

Мих. Гайворонський

ЛНБ НАН України, від. рукописів, ф. 9 (Зб. „Окремі надходження“), спр. 4638, арк. 2. Автограф.

№ 3

5/I.1948 [р.]

Дорогий мій Пане:

Посилаю Вам те, о що Ви просили. Це для Вашої інформації, і як доповнення матеріялів; воно запізнає Вас із маловідомим краєм. — Ішов він зчаста одинцем по незораній землі і робив він те, на що другі не звертали своєї уваги, або: не було у них часу, сил та спокою до праці.

* Підкреслення в тексті автора.

І доля вела мене туди, куди не по дорозі було другим нашим муз[ичним] діячам. Так, як кожен із наших музиків старався доложити до одної будови своєю працею, так і я хотів не марнувати сил і, з думкою про гірку долю Вас усіх, я тихо і вперто працював.

Серед тутешнього зматеріалізованого, ситого та крикливого світа я без рідної пісні був би цілковито пропав. — А чим більше пізнавав етногр[афічні] матеріяли нашого народу, тим сильніше вони мене опановували і заставляли їх використовувати. — Назбирав досить тих матеріялів і з ними я вже не розстануся. —

Етногр[афічні] матеріяли у нас пребогаті, а праця Кд. Квітки, а головню його другий том, це прямо чудо...^{*20} І ми тут донедавна мали приступ до всякого печатного матеріялу зі сходу... І згадуваний Вами Вериківський²¹, і Барвінський²² і Лятошинський²³ і всі інчі нам відомі. На щастя, нас тут не кастровано, і ми природним голосом говоримо і співаємо. Вони там мусять сопраном виспівувати на чужий лад..., бо за непослух жде їх мука... Ми вже навчилися і їх спів розуміти, і бачити ненаписане, чути неказане.

Добре Ви зробили пишучи та згадуючи наших музиків із тамтого боку, і так, і на мою думку говорити: вони там, всему „міру галава“. Про це і про багато справ, думаю, ми при нагоді поговоримо. — Все думаю, що бодай кількох із Вас, передових наших музиків, повинні сюди приїхати та бодай трохи відпочити і прийти до себе... Треба вас тут і в Канаді.

Покищо варта би Вам (і Вашим приятелям) зладити невідомих творів (наших) ангольогію, нетяжких: сольоспівів, хоральних і фортепіянових. Оплатиться. Дещо можна перепечатати із Вел[икого] Спів[аника] Ч[ервоної] Калини а дещо, інчого, зі Східн[ої] України; думаю: має зі собою Н. Г. Коби у Вас зреалізованою стала думка створення репр [...] хору. При ній треба і композиторів і піяніста і скрипака та солістів співаків. Я б не взурався на колишнім Нац[іональнім] Хорі (Капелі), чи хорі донських козаків, а видумав діло гнучке, цікаве і молоде. Нас світ не знає, нашу музику нарочно не виконують, тому ми мусимо самі показувати нашу творчість (із минулого та сучасності). Нашу програму я б затикав творами і інчих народів і дав бодай дещо із минулих століть... Такий Монтеверді²⁴ і сьогодні цікавий..

Говориться тепер про „один світ“, тож може би програма концерту із піснями різних народів була цікавою для всіх... (?)

— Бачив я програмку наших кобзарів (бандуристів) і дивувався, що нема там ні одної думи чи композицій на кобзу. — Чи хто, крім Хоткевича²⁵, компоновав для кобзи? — Чи уживають хроматичну кобзу? Чи додали саму басову кобзу?

— Жду на Ваше письмо. Рад би знати про Вас (від 1939 дотепер) і рад би я знати: чим би то я Вам і другим послужив. Думаю я, що З. Лисько бодай відповість, а він: ні пари з уст.

Читаю (що попаде) із нашої євр[опейської] преси і сьак-так орієнтуюся... Бачу, що молодий Антонович²⁶ не знає того, що у нас багато і то цікавих камерних композицій.

* Тут і далі три крапки в тексті автора.

— Кінчу, Мій Дорогий Пане Васильку. Із Новим Роком, коби ми бодай трошки щастя зазнали! — Прошу Вас передати мій привіт нашим Музикам.

Щировідданий Вам

Мих. Гайворонський

Р. S. Прошу ласкаво поздоровити п. Раків. Я жду на оказові примірники нот і на лист від них та від Черкавського.

ЛНБ НАН України, від рукописів, ф. 9 (Зб. „Окремі надходження“), спр. 4638, арк. 3. Машинопис. Оригінал. Підпис та текст під „Р. S.“ — автограф.

№ 4

29/III, 1948 [р.]

Дорогий мій Пане Докторе:

Радий дуже, що Ви відізналися. Ваш лист із 15/II ішов 44 дні. Йдучи за Вашим письмом відповідаю: Тішуся пляном видавництва. Воно потрібне і поволі воно оплатиться. Треба мати на увазі факт, що всякі видання д[уже] поволі розходяться. Ціну ставити невисоку і дбати все на чепурну заголовну сторінку. Подумаю та пораджуся: кого би нам взяти за торг[ового] представника Вашого видавництва. — Від біди можна би Вам частину накладу збувати таки там, бо тамошні наші продавці книжок торгують із наш[ими] книгарнями. — Звернути треба увагу на те, щоби не перевидавати речей копірайттованих поза межами Росії. Мініатури Барв[інського]²⁷ вийшли були у Юніверсал Едіціон у Відні, і, боюся, що готові Ви нажитати собі клопоту із цим. Досить Барв[інського] „Сонечка“ покищо. — Із хорових тут на муж[ський] хор майже нічого не йде, бо лише пару муж[ських] хориків існує. Все ж таки: нові речі цікаві будуть для всіх. Я прошу Вас і Савицького і Карановичеву²⁸ зладити антологію укр[аїнських] форт[епіанних] творів. Бодай десять композицій — починаючи сонатою Бортнянського²⁹ (у одній часті). — Сольоспівів конче треба.

Замовляю Вам на видавництво три пакунки і висилаю їх, як Ви піддали, до Евг. Крахна. Радий дуже чути про него і прошу його гарно: нехай напише до мене про себе. — А про Вас, мій Дорогий, — Ваша сестра мені трохи розказала. Я помилково думав, що Ви є сином б[увшого] посла із Дрогобича..., а то, я Вас, Кохані, знаю із Вашої рідної хати... Радий дуже!! Із Вашою діяльністю я трохи познакомлений. Сліджу уважно за Вами та й другими нашими муз[ичними] діячами.

Вислав я для Вас книгу про америк[анську] музику, а тепер передам Вам широковідому муз[ичну] енциклопедію. Може вона піддасть Вам яку думку... Я повинен би запроситися до участі в укр[аїнській] муз[ичній] енциклопедії зі статтю про стріл[ецьку] пісню та з артикулом про укр[аїнську] музику по цей бік океану... З Канади, думаю, належало би до участі запросити старого діригента Якова Бубнюка, Дра П. Маценка³⁰, а звідси Р. Придаткевича. По скрипці, зовсім певно, він у нас найбільший знаток. (Чи відізнався він до кого із Вас?) Він далеко і маломовний дуже, й хоч донька його це моя похресниця, то це не помагає. Добре, що все він

щось пише та грає враз із донькою. — Чи є у Вас повний муз[ичний] словник музиків Паздирків? Маю тільки до букви Л. — Радий був читати оголошення про Ваш зїзд. Жду на газетне справоздання. — Чи із Іванком Барв[інським]³¹ ще котресь із барвінчуків за границею? — Батько, бачу, став дірігентом а Миколка із хором їздить... Думаю: Ми їх не чіпаймо, про них зле не маємо права говорити, най вони живуть як можуть, а ми не марнуймо сил і часу. Дивуюся, що всі Ви так мало даєте про себе знати. Коби Ви здорові були!! Від своєї організації раджу писати о допомогу до Злуч[еного] Запом[огового] Комітету³²... „Малярія“ дістає піддержку, бо вони рухаються і т. д. ...

Про Божика і Китастого чув із³³ ріжних жерел. — Проблема допомоги і вивозу заслужених, чи вартісних емігрантів дуже тяжка... Як її не розв'язуй, то все когось не вдоволиш... Тішуся, що Китастого працю так гарно оцінюєте. Цікавий, як і що він пише... Знаю: видавець могого збірника радий був появою Вашої критики. Дуже занятий. Мало таких як він! — Хочу мати Вашу працю про Лисенка-Франка³⁴. — Прошу і Вас і Черкавського звернути свою увагу на видання Давніх Колядок, а відтак на Нар[одні] Пісні на муж[ський] хор. І прошу і Вас і Черк[авського] частіше писати. — Кінчу щирим привітом.

Ваш Михайло Гайворонський

ЛНБ НАН України, від рукописів, ф. 9 (36. „Окремі надходження“), спр. 4638, арк. 4. Машинопис.
Оригінал. Підпис — автограф.

№ 5

5/XI. 1948 [р.]

Дорогий Пане Докторе:*

Оба Ваші листи я дістав. — Літом чувся я зле а й тепер ще не багато ліпше, й тому то мало до кого пишу. — Передав я був Вам муз[ичну] енциклопедію п[аном] Раком, та бачу — що в руках його приятеля вона пропала. Якщо прийдеться Вам оставати трохи довше в Німеччині, то я Вам прямо вишлю другий примірник. — Вона Вам придасться. — Варто би Вам збирати матеріяли до подібної, але суто української енциклопедії. — Її конче треба! —

Писав мені із Канади др. Маценко, що там сподіваються Вас і дра Лиська. — Знаю, що оба Ви і Ольх[овський]³⁵ є на лісті культ[урних] діячів, які мали приїхати сюди, та хтось десь спинив цю акцію... Може до Канади вдасться Вам скорше. Раювати не будете, за те у спокою і пісний кусень хліба буде Вам д[уже] смакувати.

— За „Наше Сонечко“ дякую Вам. — Коби хоч це видання не пошкодило Барв[інському]. — Взагалі, думаю, нам не торкати нікого за куртиною, бо всяке еслово еміграції накручують там як обвинувачення.

— Бачу із часописів, що Ваша сестра Марійка діяльна в Дітроїті. — Обіцяла написати, та видно — за працею — забула. — Коби хоч до Вас писала та незабувала посилати Вам поживу!

* На звороті листа простим олівцем відповідь В. Витвицького М. Гайворонському від 1 січня 1949 р.

— Прошу Вас, на спілку із другими, лагодити другий випуск укр[аїнських] композицій на форт[епіано]. — Як не там, то тут треба буде видати.—

Свої речі я даліше відбиваю, а дірігенти нехай собі вибирають і помножують. —

Ваша стаття (по німецьки) цікава. — Варто було там згадати не тільки „східняків“.—

Посилаю Вам міжнар[одні] поштові купони. Два міняє Ваша почта за почт[овий] значок летунської почти до Ам[ерики] або Канади. —

Кінчу — щиро поздоровляючи Вас.

Ваш Мих. Гайворонський

ЛНБ НАН України, від. рукописів, ф. 9 (Зб. „Окремі надходження“), спр. 4638, арк. 5. Автограф.

№ 6

12/1.1949[р.]

Високоповажаний Пане Докторе:

Дякую Вам за лист. — Ам[ериканську] муз[ичну] енциклопедію я десь небагом вишлю знова, тим разом на руки дра Лиська, бо давніше я йому обіцяв. — Ви ж будете її таку мати вже тут, як приїдете! — Так — як — е, то вже майже готові є матеріяли до укр[аїнської] муз[ичної] енцикл[опедії]. — Біограф[ічний] показчик тільки доповнити треба буде (використавши матеріяли: Ваші, Лиська, Ольховського, Барв[інського], Белзи³⁶ і, головно Pазdіrkiw Naušny Muz. Slovník. — II. Муз[ичний] словар (трохи змінений Лиська). — III. Житєписи важн[іших] наших композиторів. IV. Ріжні статті із укр[аїнського] музикознавства. V. Скороч[ені] лібретти укр[аїнських] опер. — Очевидно, не треба опустити (бодай коротко обговорити) суч[асну] світову музику. — Так, на кожному кроці треба нам інформ[аційного] матеріялу. — Як буде він в укр[аїнській] мові, то по ріжних краях наш брат зможе його використати. — В. Черкавський прислав мені на оказ відбитки (з пласт[инки] спів) пісню Люд[кевича] „Далека ти“ і Миколи Колесси „А ми просо“. — Як це Ваша (чи інчого) редакція Людкевичевої пісні, то належало би це й написати при нотах. В Кол[ессиній] пісні треба було до ладу привести текст в альті.

— Маючи досвід в коректурі — я раджу Вам коректу переводити після пляну, тоді динаміка, самі ноти й текст та означування худ[ожнього] виконання будуть Вами сконтрольовані і, де треба, — справлені. —

Писала до мене Ваша сестра Марійка. — Тішиться уже мешканням та Вас сподівається. — Видно! Вам з Канадою не вийшло. —

Вас і Лиська я радив оо. Василян[ам] [в Канаді] наймити до зредагування Церк[овного] співа[ника]. — Вони дуже багаті і повинні би Вас обох використати — але і заплатити. — Прошу Вас тільки з Лиськом про це говорити. — Матеріяли до Церк[овного] спів[аника] я зібрав і послужу Вам.—

Про Ром[ана] Савицького, як теж про Мел[анію] Байлову³⁷ писав до людей. — Кажуть: приїхали вже декотрі музики. Треба перше на них придивитися і затрудити — а тоді нових спровадимо. —

Про Вас тріох я подав письмо до Ліги Укр[аїнської] Молоді³⁸ — і децю із того було напечатане поангл[ійськи]. — Покищо, із того, прийшло, чи вийшло, маленьке замовлення для Лиська.

— Треба вже і інстру[ментальних] композицій. — Питають за матеріалом на смичк[овий] оркестр. — Подав я їм Вас, Лиська, Стеф[анію] Турк[евич]-Лукіянович³⁹, Юр[ія] Фіялу⁴⁰, Придаткевича, Івана Мельника (цей знаменитий піяніст і композитор, молодий в Канаді) — Фіяла теж має туди приїхати.

Я видав покищо около 30 (трийцять) коротких укр[аїнських] композицій на см[ичковий] орк[естр]. — Між ними декілька Лисенка, Барв[інського], Лопатинського⁴¹ і Січинського (у мойому опрацюванні). Решта мої композиції]. — Роботи є, тільки дуже вона була малоплатна. — Тепер Ми будемо в порозумінні жадати кращої заплати.—

Коби Вас, (кількох), приїхало, — то порадимось. — Треба вже сьогодні більше фах[ових] наших музиків, а покищо таких ні один ще тепер не приїхав. —

Р. Савицький, — як молодший чим Лисько, нехай буде певен, що виїде [спершу хоч би й на будь яку працю] до Америки чи Канади. — Гр. Китастого бачив я відбитку пісні „Карпатські Січовики“. — То тільки він знає? — Хоч: були і геніяльні діригенти, які мали один тільки діриг[ентський] талан. — Пустять ансамбль Китастого, як чимсь він публіку бере і на ньому менеджери зможуть заробити — і ще одне „якщо“ — політ. натури.—

Вони молоді, не пропадуть... Зате жура старшими, яких прямо ніхто не хоче...—

З укр[аїнською] радіопередачею зволікають. — І тут нам вітер в очі, бо ми не є водою на орендарський млин. Куди не рушимося, то все проти нас ариративна хвиля... — Щось таке — як проти Еспанців.

— У мене біда: не ходжу між людей, не можу, — а листами багато не зробити. — Треба бачити людей. — Мало хто приїздить до нас, хиба зателефонує.—

Як (може) попросить Вас Черкавський (або Лиська, наколи б Вас вже там не було) перевести коректу моєї речі, то у Вас прошу держатися точно мойого рукопису. Головне: ходить мені про давніший правопис, тому що діти емігрантів мусять бачити на письмі, як правильно вимовляти наші слова. — Теж і мої замітки при піснях прошу не зачеркувати. —

Новий Рік най буде нам Щасливий. Вам В[о]боім і пп. Лиськам та п. Повалячку кланяюся та щиро здоровлю.

Ваш Михайло Гай[воронський]

№ 7

I/V. 1949 [р.]

Дорогий Пане Витвицький:

Слава Богу, що Ви вже „по цім боці Дунаю“. — В початках прийдеться Вам будь яку працю знайти і хату пошукати. — Добре би було Вам позичити собі піяно або у якомусь нашому товаристві почати давати лекції гри на піяно. — Можна би у котрогось громадянина це зробити, щоби Ви не потребували ходити з хати до хати по широкорозкиненому Дітройті. — Думаю, що пп. Губіцький⁴² і Кустарович Вам добре порадять. — Може би разом з ними Ви оснували укр[аїнську] муз[ичну] студію. — Таке я 26 літ тому із Придаткевичем робив і то був щасливий початок нашої праці. —

— Добре би було Вам „приступити“ до чиеїсь студії і там мати своїх учнів. — Оголошення дати по наших церквах через священників з амвони, і в наших часописах. — Це на початок. — А далі, коли розживетеса в цьому світі і пізнасте людей, тоді випрацювати плян організації Муз[ичного] Т[овариства], як Супром. — Думаю, що радою послужить і Роман Придаткевич. — Його адреса:

Prof. R. Prydatkewytch
P. O. Box 224
College Station,
Murray, KY

Прошу Вас слідити у Канад[ському] „Новому Шляху“⁴³ за створенням загально Мист[ецького] Укр[аїнського] Т[овариства]. — Добре знати — що там робиться, то, може би, і тут подібне робити. — Я думаю: краще створити своє муз[ичне] т[овариство]. — Заноситься, що і тут будуть ваканційні освітньо-муз[ичні] курси. — Будуть учити нових англ[ійської] мови, а з усіх створиться хор, який вели би під наглядом учителів, курсанти. Інструкції треба буде давати по нашому і по англійськи. — Подібний курс може бути і в Дітройті. З'орієнтує Вас добре у програмі такого курсу оголошення 10 тих осв[ітніх] муз[ичних] курсів в Вінніпезі (Є у Нов[ому] Шляху). — Там вони ведені інж[енером] Коссарем⁴⁴ і Дром П. Маценком.

— Ви певно чули, що Лисько (покищо) до Канади не пустили. Я писав до Канади і думаю, що таки виклопочуть дозволу для дуже потрібного їм муз[ичного] діяча. —

Савицький, чую, приїздить десь під Філадельфії. — Треба нам піяніста!

— В Парижі почав С. Сапрун⁴⁵ перевидавати церк[овну] і світську муз[ичну] літературу. — Треба буде таке робити із форт[епіанною] укр[аїнською] літературою. — Композиції треба буде зібрати, переглянути, еwent[уально] опаль[цювати] і таким способом перевидавати.

— Цікаво, яке враження зробив на Вас хор І. Атаманця⁴⁶ і Стефанії Андрусевич. — Я їх не чув а тільки ро[з]казували мені чуда-дива. — Думаю: і попри них, може, зможе існувати хорова установа ведена новою силою. —

Чую, що до Дітройт[а] мав би перенестися з Філадельфії Яр. Барнич⁴⁷. —

Всюди, на перших порах, у громадах видно замішання, бо прийшли нові люди з новими плянами праці і т. д. — Поволі наладнають відносини і діло піде краще. —

Заповіли мені висилку Пласт[ового] співаника. — На днях повинен вже прийти. — Хоче Пласт видати Пласт[ову] Літургію і на це може дістануть гроші від „доброї душечки“. —

Чи „Наше Сонечко“ Ви привезли. — Чи дано його у продаж? — Чому не було згадки про видання? Може нарочно, щоби не шкодити Вас. Барвінському? —

Нових вістей нема. — Лише Мик[ола] Колесса: дістав нагороду за нову комс[омольську] пісню. — Добре, що не зліквідували його. — Щось про Сімовича не чути. —

Прошу Вас: з'орієнтує Вас про укр[аїнське] життя в Ам[ериці] Пропамятна Книга Укр[аїнського] Нар[одного] Союзу⁴⁸. — Там є інформації, які Вам добре знати. —

Я „штуркаю“* Черкавського, Рака і Пласт, щоби прискіпили видання збірників — на видання яких я післав їм гроші. —

До Вашої Сестри, бачу по записці, я відписав в січні і вислав лист. — Видно, що не дістала. —

Кінчу і прошу ласкаво передати привіт своїй Пані і Сливинським.

Щиро Вас здоровлю

Ваш Михайло Гай[воронський].

ЛНБ НАН України, від рукописів, ф. 9 (Зб. „Окремі надходження“), спр. 4638, арк. 7—7 зв. Автограф.

ПРИМІТКИ

1. Рак Антін (1876—1958) — суддя апеляційного суду у Львові, громадський діяч у Любачеві, Винниках, Стрию й у Львові, засланий на Сибір (1915—1920). Голова Товариства прихильників мистецтва у Львові (1930—1939), співробітник журналу „Життя і право“. З 1944 р. жив і помер у Відні.

2. СУПРОМ — Союз українських професійних музик у Львові (1934—1939).

3. Дитяча п'єса В. Витвицького „Гусеня“, видана в Регенсбурзі 1946 р.

4. Сімович Роман (1901—1984) — український композитор і педагог.

5. У 1948 р. вийшли в Німеччині 6 випусків для мішаного хору, в тому два з музикою М. Гайворонського („Дунаю, Дунаю!“, „Питалася дівчинонька“) і чотири випуски його обробок укр. нар. пісень („Вдовонька“, „Шумилице“, дві волинські пісні та дві пісні переселенців з Югославії).

6. Там само.

7. Там само.

8. Василіяни — члени чернечого Чину святого Василя Великого (ЧСВВ), що ведуть монаше життя за статутом, укладеним бл. 362 року.

9. Бачка — мабуть, йдеться про територію між Дунаєм і Тисою в Югославії з українськими поселенцями.

10. Квітка Климент (1880—1953) — український фольклорист, музикознавець, етнограф, дійсний член НТШ.

11. М. Гайворонський. Збірник українських народних пісень для молоді. — Саскатун, 1946.

12. Придаткевич Роман (1895—1980) — український композитор і скрипаль, дійсний член НТШ.

* У значенні: пригадую.

13. Пleshкевич Омелян (1897—1960) — диригент студентського чоловічого хору „Бандурист“ (1931—1937), чоловічого хору „Сурма“ і Архикатедрального хору св. Юра (1937—1944) у Львові. На еміграції — хору „Сурма“ в Німеччині (з 1945) і в Чикаго (США, 1951—1954).
14. Божик Володимир (1908—?) — співак-тенор, композитор і диригент. Під час Другої світової війни диригував українськими хорами на еміграції. З 1945 р. керував капелю бандуристів (спільно) з Г. Китастим у США.
15. Йдеться про Нестора Городовенка (1885—1964) — українського хорового диригента і педагога.
16. Лисько Зеновій (1895—1969) — український композитор, музикознавець і фольклорист.
17. Йдеться про Романа Савицького (1907—1960) — українського піаніста, педагога і музичного критика.
18. Чубатий Микола (1889—1975) — історик церкви і права, педагог і публіцист, дійсний член НТШ, засновник і перший голова американського осередку НТШ.
19. „Сурма“ — йдеться, мабуть, про видавництво або чоловічий хор за кордоном.
20. Йдеться про працю К. Квітки „Українські народні мелодії“, що була видана в Києві 1922 р.
21. Вериківський Михайло (1896—1962) — український композитор і диригент.
22. Барвінський Василь (1888—1963) — український композитор, піаніст, музикознавець.
23. Лятошинський Борис (1895—1968) — український композитор і педагог.
24. Монтеверді Клаудіо Джованні Антоніо (хрещений 1567—1643) — італійський композитор.
25. Хоткевич Гнат (1877—1938) — український письменник, актор, мистецтвознавець, режисер, бандурист, композитор.
26. Йдеться про Мирослава Антоновича (нар. 1917) — українського співака, диригента і музикознавця.
27. Автором мініатюр на українські теми є Василь Барвінський.
28. Каранович-Гординська Дарія (нар. 1908) — українська піаністка і педагог.
29. Бортнянський Дмитро (1751—1825) — український композитор, диригент.
30. Маценко Павло (1897—1991) — український музикознавець, диригент, педагог і громадський діяч.
31. Барвінський Іван (нар. 1920) — український віолончеліст, син Василя Барвінського. Працював у Державній філармонії у Львові. Тепер на еміграції у Німеччині (Байройт, Кельні).
32. Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет — допомогова установа американських українців, заснована в 1944 році.
33. Китастий Григорій (1907—1984) — український бандурист і композитор.
34. Праця Василя Витвицького „Взаємини М. Лисенка з І. Франком“ вийшла в українському видавництві у Кракові—Львові 1942 року. Один примірник праці автор подарував академікові Михайлові Возняку з написом: „Високоповажаному Пану Професорові Мих. Возняку з подякою за ласкаву поміч при вичитуванні листів передає В. Витвицький. Львів, 19. III.1943“. Названа праця зберігається у книжкових фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України.
35. Ольх[овський] Андрій (1902—1969) — музикознавець і композитор.
36. Белза Ігор (1904—1994) — композитор, музикознавець і педагог.
37. Байлова Меланія — піаністка, викладач фортепіано Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові та музичних шкіл у США.
38. „Ліга Української Молоді Північної Америки“ заснована 1933 р., що об'єднує українську молодь США і Канади для культурної, спортивної і товариської діяльності.

39. Туркевич-Лукіянович Стефанія (1898—1977) — український композитор, музикознавець, педагог.
40. Фіяла Юрій (нар. 1922) — композитор, піаніст, органіст. З 1944 р. на еміграції у Канаді.
41. Лопатинський Ярослав (1871—1936) — український композитор, лікар.
42. Губицький Тарас (1908—1974) — український скрипаль і диригент.
43. „Новий шлях“ — тижневик, орган Українського Національного Об'єднання Канади.
44. Коссар Володимир (1890—1970) — громадський діяч у Канаді, інженер-агроном.
45. Сапрун Северин (1897—1950) — греко-католицький священник, учитель музики в середніх школах і диригент хорів.
46. Атаманець Іван (1896— ?) — диригент у США, родом із Галичини. У 1926 р. заснував хор „Думка“.
47. Барнич Ярослав (1896—1967) — український композитор, диригент, скрипаль, педагог.
48. „Пропам'ятна книга Українського Народного Союзу“ видана з нагоди його 40-літнього ювілею у 1936 році в США (Джерсі-Сіті).